GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 69. Mercurĭ, Joi 28 Martie (9 Aprilie) 1885.

Cuvinte şi fapte.

Braşovŭ, 27 Martie 1885.

I.

Organulŭ principalŭ alŭ Saşilorŭ din Transilvania, după ce ni-a făcutŭ în vr'o doui numerĭ o bogată, dar totŭ-odată şi alésă colecţiune de enunţărĭ şi de espectoraţiunĭ din foile maghiare oficióse, semioficióse şi oposiţionale, aduce unŭ articulŭ de fondŭ sub titlulŭ de susŭ în numĕrulŭ sĕu dela 4 Aprilie, care articulŭ din causa importanţei lui îlŭ reproducemŭ în traducere. Eată'lŭ:

„Când óre va vesti sunetulŭ clopotelorŭ în ḑiua de Pascĭ tuturorŭ cetăţenilorŭ acestei ţĕrĭ, fără deosebire de naţionalitate, cetăţenilorŭ maghiarĭ ca şi nemaghiarĭ, învierea din nóptea maniei de domniă şi de apĕsare?

„Furtuna cea furiósă şi vĕjeitóre, ce a provocat'o legitima apĕrare a adunării comitatense din Sibiu şi Bistriţa-Năsĕudŭ în contra importunelorŭ reuniunĭ de maghiarisare, ne arată destulŭ de lămuritŭ, că timpulŭ acestei învierĭ interne este într'unŭ viitorŭ depărtatŭ. Cetitorii noştri au avutŭ ocasiune a se convinge din vocile ḑiaristicei maghiare, ce noi le-amŭ comunicatŭ, despre straniile erupţiunĭ de furiă. Adversarii noştri publiciştĭ nicĭ nu se încércă măcarŭ a da o esplicare obiectivă şi liniştită. Colegii noştri maghiarĭ, fără deosebire, de scriu în limba maghiară séu germană, se ferescŭ de bogatulŭ materialŭ de fapte grămăditŭ în adresa adunării comitatense din Sibiu.

„Tufişulŭ de vorbe, ce a crescutŭ atâtŭ de buiacŭ în pădurea ḑiaristicei maghiare din causa resoluţiunii comitatului Sibiiului, dovedesce din destulŭ, că o discuţiune este absolutŭ cu neputinţă. Dacă noi ne plângemŭ de maghiarisare, colegii noştri maghiarĭ vorbescŭ de ură asupra maghiarismului. Décă citămŭ fapte, ei le ignoréză şi lanséză discuţiunea pe terenulŭ declamaţiunii góle. Ei nu caută sĕ vadă, dacă faptele comunicate în adresa comitatului sibianŭ suntŭ adevĕrate şi — décă nu — pentru ce nu suntŭ adevĕrate. Este óre corectŭ, că directorulŭ silvanalŭ din Cluşiu Girsik, a provocatŭ pe amploiaţii silvanalĭ de sub direcţiunea sa sĕ-şĭ maghiariseze numele? Suntŭ corecte disposiţiunile citate din statutele reuniunilorŭ de cultură maghiară, în urma cărora naţionalităţile nemaghiare suntŭ obiectulŭ activităţii acestorŭ reuniunĭ? Fraţii noştri maghiarĭ socotescŭ tóte întrebările acestea de nedemne de rĕspunsŭ. Ei négă tendinţele de maghiarisare faţă cu tóte faptele acestea şi ne facŭ de minciună. Asta este firesce lucrulŭ celŭ mai comodŭ, dară nu duce la nici o înţelegere. Ei înalţă cu frasele lorŭ totŭ mai tare turnulŭ Babilonului, cu care popórele acestei ţĕrĭ totŭ mai puţinŭ se potŭ înţelege.

„La acésta se mai adauge pasiunea ridicată la potenţa cea mai înaltă a adversarilorŭ noştri publiciştĭ, care pasiune are sĕ copere lipsa de obiectivitate şi în sine este neadevĕrată. Décă esaminămŭ mai cu temeiu causele acestorŭ erupţiunĭ, atuncĭ nu ne vomŭ puté ferĭ de impresiunea, că acéstă pasiune nu este veritabilă, ci artificială şi că sémĕnă forte tare cu patosulŭ teatralŭ.

„Noi celŭ puţinŭ nu putemŭ admite, că colegii noştri maghiarĭ au perdutŭ cu desĕvêrşire sêmţĕmêntulŭ pentru dreptŭ şi nedreptŭ. Ei, cari au unŭ sêmţŭ atâtŭ de finŭ pentru cea mai mică nedreptate, ce li se face, trebue sĕ fiă tocma aşa în stare de a se pune în posiţiunea cetăţenilorŭ nemaghiarĭ ai acestei ţĕrĭ şi a puté înţelege simţirile lorŭ. Sĕ admitemŭ, că s'ar forma o reuniune de cultură germană séu română cu espresa tendinţă de a întemeia institute germane séu române pentru crescerea copiilorŭ micĭ în Checichemetŭ, în Odorheiulŭ-sĕcuiescŭ séu în Sepsi-Sângiorgiu, pentru ca sĕ crescă pe poporaţiunea maghiară de acolo în spiritŭ germanŭ séu românŭ şi sĕ lăţéscă limba germană séu română, atuncĭ concetăţenii noştri maghiarĭ de sigurŭ arŭ însoţi astfelŭ de cutezare cu unŭ strigătŭ tare de indignaţiune. Şi indignaţiunea, ce în casulŭ de faţă ar fi de sigurŭ neartificială, ar cresce şi mai tare, décă o astfelŭ de „reuniune de cultură" germană séu română întreprinḑĕtóre ar avé obrazulŭ, ca sĕ se adreseze la representanţa oraşului Checichemetŭ, Odorheiulŭ-sĕcuiescŭ séu Sepsi-Sângiorgiu cu provocarea sĕ o sprijinéscă cu contribuirĭ bănescĭ şi prin câştigarea de membri. Representanţa Checichemetului, a Odorheiului-sĕcuescŭ séu a Sepsi-Sângiorgiului de asemenea nu s'ar mai gândi nicĭ unŭ momentŭ, ca sĕ rĕspingă după cuviinţă o astfelŭ de pretensiune şi sĕ trimétă acasă pe inoportuna „reuniune de cultură" germană séu română dându'i unŭ rĕspunsŭ cu córne şi cu dinţĭ. Naţiunea germană séu română n'ar avé în asemenea casŭ nicĭ măcarŭ dreptulŭ de a privi într'unŭ refusŭ ca acesta o „espresiune a urei" în contra germanismului séu românismului, unŭ „atentatŭ" séu „poftă de sumuţărĭ". Arŭ fi o simplă apĕrare legitimă a maghiarismului în contra unei provocărĭ impertinente şi respingerea aceleia n'arŭ fi d'a se esplica ca „ură" în contra altei naţiunĭ, ci ca iubire cătră naţionalitatea propriă. Şi óre n'ar fi aşa dacă Germanii şi Românii s'arŭ afla faţă cu o „reuniune de cultură maghiară," în aceiaşĭ posiţiune ce amŭ presupus'o mai susŭ pentru Maghiarĭ? Germanii şi Românii sĕ n'aibă óre dreptulŭ de a se apĕra în contra pretensiunii unei „reuniunĭ de cultură maghiară" de a da ajutorŭ la înfiinţarea de grădini de copii şi scóle maghiare pentru copii lorŭ germanĭ séu românĭ? Comitŭ ei óre unŭ atentatŭ în contra naţionalităţii maghiare şi o urmărescŭ ei, décă refusă ajutorulŭ pretinsŭ? Nu credemŭ, că concetăţenii noştri maghiarĭ nu-şĭ vorŭ fi pusŭ acéstă întrebare şi că *n'arŭ putea rĕspunde obiectivŭ* la dênsa.

De aceea pasiunea cea mare, ce Ungurii o manifestéză din causa refusului cu care întêmpinămŭ pretensiunile „reuniunii de cultură maghiară", nu apare ca *veritabilă,* ci ca *afectată, artificială.* Ea a pututŭ fi calculată numai pentru intimidarea Nemaghiarilorŭ. Dér firesce că nu şi-a ajunsŭ scopulŭ, căcĭ l'a greşitŭ.

Procesulŭ din Deva.

Deva, 6 Aprilie 1885.

Stimate Dle Redactorŭ! Sciţĭ că Românii din comitatulŭ Huniădórei, îngrijiţĭ şi indignaţĭ până în sufletŭ de tendinţele proiectului de lege relativŭ la instrucţiunea limbei maghiare în scólele medie, la 10 Mărţişorŭ 1883 st. n. s'au întrunitŭ într'o conferinţă imposantă, ţinută în Deva, şi într'unŭ glasŭ **au protestatŭ înaintea lumei** contra acelui proiectŭ de lege.

Era lucru prea firescŭ, ca cei dela putere sĕ-şĭ iasă din sărite, aflândŭ resultatulŭ şi decursulŭ acelei conferenţe, ér ḑiarele maghiare părean c'au turbatŭ aşa că întréga opiniune publică maghiară, cu puţină escepţiune fù agitată contra vorbitorilorŭ din acea conferinţă. Alarma dată de ḑiarele maghiare avŭ resultatulŭ acela, că procurorulŭ reg. din Deva s'a simţitŭ obligatŭ a face arĕtare şi a cere investigarea faimelorŭ, despre cari însuşĭ scia că suntŭ ridicule şi nefundate.

S'a începutŭ cercetarea. S'au ascultatŭ mai mulţĭ martorĭ şi dreptŭ mângâiere pentru ḑiarele ce făceau larmă, judele instructorŭ a decisŭ a trage în cercetare specială pe doi bărbaţĭ destinşĭ: Dlŭ Ioanŭ Papiu, preşedintele acelei conferinţe, şi Dlŭ Dr. Avramŭ Tincu, alŭ doilea oratorŭ.

Onorabilulŭ publicŭ cetitorŭ scie deja, din comunicările precedente, că tribunalulŭ reg. din Deva a aprobatŭ decisulŭ judelui instructorŭ şi că, după sĕvêrşirea investigaţiunei, tribunalulŭ a redicatŭ acusaţiune contra ambilorŭ domnĭ susnumiţĭ pentru delictŭ de agitaţiune. In urma apelului subşternutŭ la tabla reg. Dlŭ Ioanŭ Papiu a fostŭ absolvitŭ, pe când acusa ridicată contra Dlui Dr. A. Tincu, respective punerea sa în stare de acusare, s'a aprobatŭ. Curtea supremă a respinsŭ apelulŭ Dlui Dr. A. Tincu din motivulŭ, că contra celorŭ douĕ decisiunĭ egale nu este locŭ de apelŭ, — va sĕ ḑică nu din motive meritorie. On. publicŭ cunósce şi actulŭ de acusaţiune, care s'a publicatŭ în Nr. 116 din 1883 alŭ acestui ḑiarŭ.

Ridicându-se actulŭ de acusaţiune la valóre de dreptŭ, încâtŭ privesce pe Dl Dr. Avr. Tincu, Tribunalulŭ reg. din Deva, a stabilitŭ pertractarea finală pe ḑiua de 20 Aprilie 1885 st. n. Pentru ca onorabilulŭ publicŭ sĕ pótă înţelege mai bine decursulŭ şi resultatulŭ acelei pertractărĭ finale — despre care vomŭ raporta la timpulŭ sĕu, — 'mĭ iau voiă a da publicităţii actele mai însemnate din acelŭ procesŭ şi anumitŭ: Motivele de recursŭ a lui Ioan Papiu contra decisului pentru întroducerea cercetării speciale, semnatŭ de fericitulŭ advocatŭ George Secula. Motivele apelului contra decisului pentru punerea în stare de acusaţiune, în urma cărui recursŭ Dlŭ Ioane Papiu a fostŭ absolvitŭ, e semnatŭ de Dlŭ advocatu F. Hosszu Longinŭ. Vorŭ urma apoi vorbirea ce a ţinut'o Dlŭ Ioane Papiu, apoi vorbirea ce a ţinut'o Dlŭ Dr. Avram Tincu.

SCIRILE ḐILEI.

Pe mâne, Joi la 2 óre p. m. suntŭ conchemaţĭ toţĭ preoţii şi institutorii clericĭ din protopopiatele I şi II ale Braşovului la o conferinţă în sala gimnasului românŭ de aicĭ. Obiectulŭ desbaterilorŭ vorŭ fi statutele proiectatei reuniunĭ de reciprocă ajutorare a preoţilorŭ din ţéra Bârsei.

—0—

Domnulŭ George Dima a primitŭ — precum cetimŭ în »Sieb.-deutsch. Tageblatt« — postulŭ de dirigentŭ coralŭ alŭ reuniunei Sibiiene de cântărĭ „Hermanstädter Männergesangverein."

—0—

»Timişiana," noulŭ institulŭ românŭ de creditŭ şi economii din Timişóra, precum se spune, la 1 Maiu va începe a funcţioná.

—0—

»Pester Lloyd« primesce din Bucurescĭ o corespondenţă, care se ocupă cu stările din Dobrogea. Care sĕ fie causa emigrărei locuitorilorŭ dobrogenĭ? Ca motivŭ principalŭ alŭ nemulţămirei locuitorilorŭ mai vechĭ ai Dobrogei cu stăpânirea română se socotesce în timpulŭ mai nou »apĕsarea dărilorŭ şi arbitriulŭ autorităţilorŭ române la regularea raporturilorŭ de proprietăţĭ«.... Unde dreptulŭ de posesiune alŭ emigraţilorŭ mai vechĭ nu s'a putută dovedi de ajunsŭ, statulŭ a luatŭ pe séma sa posesiunile; alteorĭ acelaşĭ pământŭ a fostŭ datŭ de-odată la mai mulţĭ posesorĭ; nu se face nicĭ o deosebire între creştinĭ şi mahomedanĭ, între emigraţĭ germanĭ, tătarĭ şi ruşĭ; în

certele, ce se nascŭ între emigraţĭ şi păstorii românĭ ardelenĭ, ce inundă Dobrogea, autorităţile române ţinŭ acestora parte. Numai agenţĭ lipsescŭ, că s'ar pute da ansă la o emigrare a maselorŭ, care sĕ fie în detrimentulŭ populaţiunei şi producţiunei Dobrogei. — Aşa »Pester Lloyd« se scaldă în aceeaşĭ apă cu „Bukarester Tagblatt", care mai ḑilele trecute descria cu culorĭ fórte urâte starea Dobrogei. Totŭ Românii ardelenĭ suntŭ causa emigrării din Dobrogea!

—0—

Ni se comunică din Caransebeşŭ, că elevii institutului românŭ teologicŭ-pedagogicŭ de acolo suntŭ tractaţĭ în modŭ necuviinciosŭ de unii profesorĭ, adresându-li-se espresiunĭ nedemne. Tristŭ lucru, dacă astfelŭ se propagă buna cuviinţă şi morala.

—0—

»Timişiana« se chiamă unŭ nou ḑiarŭ românescŭ ce a apărutŭ deodată cu ḑiua învierii; e fóia pentru trebuinţele poporului românŭ şi ese în fiecare Duminecă. Ii urămŭ viaţă.

—0—

Lui »Pester Lloyd« i se scrie din Viena: »După Durand primadonna Teodorini e cea mai vestită cântăréţă a Italiei; dar nu e italiană, ci română. A cântatŭ mai ântâiŭ în Milan la teatru Val Verne şi 'nainte cu cincĭ anĭ trecŭ la Scala, cântândŭ ântâia óră în loculŭ polonesei Reske, care se răguşise, aşa că directorulŭ se afla în mare perplesitate cui sĕ dea rolulŭ polonesei. Cântă apoi la tóte teatrele mai marĭ ale Italiei cu strălucitŭ succesŭ; încântă vreme de unŭ anŭ America sudică şi 'n sfêrşitŭ fù în decursulŭ a trei sesonurĭ favorita Madridului — ceea ce nu însémnă puţinŭ, teatrulŭ Madridului fiindŭ celŭ mai periculosŭ pe faţa pămêntului şi publiculŭ dispusŭ sĕ fluere pe celebrităţĭ, căcĭ elŭ are cu atâtŭ mai marĭ pretensiunĭ, cu câtŭ pricepe mai puţinŭ séu de locŭ musica. După nefericita séră, în care Teodorini căḑŭ pe ṣcenă în urma unui atacŭ de nervĭ, Regina, venindŭ la ea şi găsindŭ plaza del oriente plină de echipage — cetăţenii veniau sĕ se informeze de starea ei — 'i-a ḑisŭ: »Poţĭ fi mulţămită, căcĭ nicĭ când am fostŭ eu bolnavă, nu a venitŭ atâta lume la palatulŭ regalŭ«... Ce privesce persóna ei, e fórte vióiă şi négră cu unŭ chipŭ de totŭ spaniolŭ; semĕnă puţinŭ cu principesa Metternich; face mare toaletă şi trăeşce fórte elegantŭ. Ca cântăréţă se destinge prin deosebită pricepere şi minunată technică.«

—0—

Din Alba Iulia ni se scrie, că casierulŭ perceptoratului de acolo d. Incze se pórtă aspru şi brutalŭ cu ómenii, carĭ au afacerĭ în acelŭ oficiu. Arŭ fi bine sĕ 'şĭ schimbe purtarea, căcĭ brutalitatea nu 'i face nicĭ o cinste.

—0—

Corulŭ mixtŭ din Orăştiă, cunoscutŭ publicului românŭ încă din véra trecută, va ţiné alŭ treilea concertŭ dela înfiinţarea sa în Dumineca Tomii.

—0—

Cetimŭ în fóia vĕduvă de redactorŭ următórea curiositate: »La votisările din casa magnaţilorŭ, prin carĭ s'a decisŭ sórtea proiectului de lege despre reforma acelei case, archiereii românĭ de ambele confesiunĭ, cum şi archierei sêrbĭ au votatŭ pre lângă guvernŭ; prin acésta au documentatŭ şi dênşii, că se alătură partidei guvernamentale, va sĕ ḑică au sancţionatŭ cu toţii programa nóstră. Constatămŭ acestŭ faptŭ ca dovadă, că direcţiunea nóstră ocupă totŭ mai multŭ terenŭ (în lună.. Red. Gaz.) cu tóte afurisăniile „Tribunei« şi cu tóte turburările »Gazetei.«

—0—

D-lŭ C. A. Rossetti, decanulŭ presei din România, face cunoscutŭ cetitorilorŭ »Românului,« în Nr. de Pascĭ, că „slăbitŭ fórte de bólă, şi negreşitŭ de vêrstă,« se vede silitŭ a se retrage dela direcţiunea atâtŭ politică câtŭ şi materială a ḑiarului, care se pune acuma sub directa conducere şi rĕspundere a fiului sĕu Vintilă C. Rosetti.

—0—

In a doua şedinţă a congresului corpului didacticŭ, ce s'a ţinutŭ în Iaşĭ, s'au luatŭ mai multe decisiunĭ salutare asupra zidirilorŭ scólei, asupra obligativităţii învĕţămêntului, asupra schimbărei programei dela scólele rurale şi asupra învĕţătorilorŭ, ca pe viitorŭ numai absolvenţii de scólele normale (pedagogii) sĕ pótă fi aplicaţĭ în posturĭ învĕţătorescĭ, după ce vorŭ face şi concursŭ.

—0—

Representaţiunea teatrală, ce s'a datŭ aséră de diletanţii românĭ de aicĭ în sala Redutei, a avutŭ unŭ succesŭ neaşteptatŭ. Publicŭ a asistatŭ în numĕrŭ fórte mare. Intr'unulŭ din numerii următorĭ vomŭ face o dare de sémă mai amĕnunţită.

—0—

Societatea de lectură a tinerimei dela institutulŭ teologico-pedagogicŭ gr. or. românŭ din Aradŭ va ţiné Duminecă în 31 Martiu st. v. o şedinţă publică în sala cea mare a institutului cu următórea programă: 1. Cuvêntŭ de deschidere, rostitŭ de Dlŭ profesorŭ Vasilie Mangra, ca preşedinte conducĕtorŭ. 2. Căluşerulŭ, (din Ardealŭ) executatŭ de corulŭ instrumentalŭ alŭ societăţii sub conducerea lui I. Muscanŭ, clericŭ de curs. I. 3. Persistenţa Româniloră în patria străbună, disertaţiune de Ilie Moţŭ, cl. c. III. 4. Dulce-i viéţa, corŭ mixtŭ executatŭ de corulŭ vocalŭ alŭ societăţii, sub conducerea lui I. Muscanŭ cl. c. I. 6. Dan căpitanŭ de plaiŭ, poesie de V. Alexandri, declamată de Ioachim Turcu, cl. c. I. 6. Ardeleana, executată de corulŭ instrumentalŭ alŭ societăţii. 7. Educaţiunea fetelorŭ la Romanĭ, schiţă istorică-pedagogică de Corneliu Lazar, cl. c. II. 8. Romanţă, poesie de M. Zamfirescu, musică de D. Georgescu; solo baritonŭ executată de G. Dudulescu, cl. c. I. 9. Mórtea lui Mihaiŭ Eroulŭ, poesie de D. Bolintinianu, declamată de R. Bortoş, preparandŭ de cursulŭ III. 10. Drapelulŭ, executatŭ de corulŭ societătii. 11. Caiŭ Muciu Scevola, poesie de P. Dulfŭ, declamată de Tr. Vaţanŭ. cl. c. I. 12. Hora pĕcurarului, executată de corulŭ instrumentalŭ.

—0—

Astăḑĭ, mâne şi poimâne va fi mare concertŭ vocalŭ în salonulŭ hotelului »Union« de aci datŭ de patru surorĭ Tacianu din Bucurescĭ. O copilă de şése anĭ Rosa va cânta romanţele şi cupletele cele mai grele în limba română.

Suferinţele poporului.

De lângă Castelulŭ lui Petru Rareşiu, Martie 1885.

Domnule Redactorŭ! Cele douĕ biserici de lemnŭ din Deşiu şi altele mai multe din satele vecine cu drumulŭ ce trece prin ţinutulŭ Ciceului cătră fostulŭ districtŭ alŭ Năsĕudului, apoi locuinţele modeste şi ómenii scăpĕtaţĭ materialminte nu credŭ, că arŭ face îmbucurătóre impresiune asupra unui străinŭ, ce ar trece pe aicĭ.

Poporŭ robustŭ şi activŭ — în maioritate absolută română, braţe vénjóse, ţéră mănósă şi totuşĭ miseriă, suspinŭ şi săraciă, asta i s,arŭ páre unŭ lucru de totŭ straniu.

Multe mai suntŭ năcazurile ce le îndură acestŭ poporŭ mai alesŭ sub Banffy paşa. Lumea puţinŭ scie de ele. Românulŭ le înécă în peptulŭ sĕu. Mângâierea lui este doina de jale, pre care, când o audĭ, ţi-se rupe inima. Sórtea Românului de aci stăruesce compătimire dar totŭ odată şi admirare. Vorbéscă însĕ faptele.

Cea mai mare calamitate ce trebue sĕ-o îndure bietulŭ plugarŭ este fără îndoială şi modulŭ în care i-se impune prunduirea drumurilorŭ de ţéră. Pe când fiecare comună ar puté sĕ-şĭ prunduiască drumurile sale cu puţină greutate, aceea nu se concede, ci trebue sĕ care bolovanii până la alŭ 3 şi alŭ 4-lea satŭ şi viceversa. Jugurile se înscriu încă de cu érnă. Unŭ omŭ cu douĕ văcuţe trebue sĕ facă douĕ movile, câtŭ douĕ coline. Nu rare suntŭ casurile, când dela timpulŭ înscrierii jugurilorŭ până la timpulŭ fixatŭ pentru facerea movilelorŭ omulŭ rĕmâne cu jugulŭ josŭ. Acésta nu-lŭ mântuesce, ci atuncĭ trebue sĕ plătéscă bănesce de-lŭ usturá sufletulŭ.

Timpulŭ pentru facerea movilelorŭ este de regulă Iulie şi Augustŭ. Bucatele-i rĕmânŭ necultivate ierburile-i îmbătrânescŭ necosite, fânaţiile le batŭ ploile, căcĭ bietulŭ omŭ trebue sĕ care prin satele din vecinĭ pétră câte douĕ sĕptĕmânĭ cu nesce vite slabe, dela carĭ îşĭ aşteptă şi nutremêntulŭ ḑilnicŭ. Năpastea acésta se pare, că anume e întocmită astfelŭ încatŭ éraşĭ sĕ aducă pe ómenĭ la iobăgia domnéscă. Dările şi aruncăturile suntŭ şi pre aci ca în tótă ţéra de sub acéstă părintéscă stăpânire.

Mai suntŭ pre aci sute de ómenĭ, carĭ pre lângă greutăţile înşirate mai au sĕ pórte încă unŭ jugŭ greu. Aceştia suntŭ aşa numiţii »Curialiştĭ« şi „ḑilerĭ séu comitiensĭ« (inquilinus, insasse, zselér.) Ómenii aceştia — în maioritate românĭ, căcĭ suntŭ şi puţinĭ ungurĭ între dênşii — prestéză pe sema domnilorŭ de pămêntŭ câte 52—104 ḑile de lucru pe anŭ. Diferinţa între curialiştĭ şi comitiensĭ inquilinĭ încâtŭ sciu eu este aceea, că cei dintêiu au dreptulŭ sĕ-şĭ rĕscumpere pămêntulŭ dela domnĭ, ér ultimii nu. Cei mai mulţĭ dintre ei nu posedŭ mai multŭ ca 3—5 lanţurĭ de pămêntŭ, pentru care plătescŭ acuma de câţiva anĭ şi darea. Véra în ḑilele cele frumóse şi scumpe de lucru braţele lorŭ cultivă laţifundiele domnescĭ. Moşióra lorŭ rĕmâne întârḑiată. Copii lorŭ nu ararcorĭ ḑiua întrégă petrecŭ închişĭ în casă c'o bucată de pâne uscată şi unŭ vasŭ cu apă, căcĭ femeile trebue sĕ secere holdele şi sĕ cultive legumăriile domnescĭ. Acum mai merge, dar mai nainte la câte românce nu le-au plesnitŭ mânile de gerŭ pe ciurulŭ domnescŭ la deresŭ de bucate! Altmintrelea şi acum la câţĭ bieţĭ de ómenĭ nu le mai degeră picióreie érna pe iazurile morilorŭ curţii! Intre astfelŭ de împrejurărĭ nu-i mirare, când pe aci se vĕdŭ adeseorĭ femei române, carĭ facŭ pre lângă lucrurile femeescĭ şi pre celea ale bărbatului.

Unŭ curialistŭ voindŭ a se rĕscumpăra — décă prestéxă pe anŭ 104 ḑile de lucru — trebue sĕ solvéscă cam 300 fl. şi încă ceva. Va întreba cineva, că décă au dreptŭ sĕ se rĕscumpere, pentru ce nu se rĕscumpără? Lucrulŭ stă aşa: Domnii pămênturilorŭ petrecŭ colo în susŭ la Pesta, alţii ocupă posturĭ de comiţĭ supremĭ în depărtare, ér bunurile lorŭ suntŭ arendate. Arendaşii şi economii curţilorŭ pórtă apoi pre bietulŭ poporŭ de-a mîţa órbă momindu-lŭ cu promisiunĭ, că póte va veni unŭ timpŭ, când nu vorŭ trebui sĕ plătéscă nimicŭ pentru rĕscumpĕrarea pămênturilorŭ. Ér décă totu mai inteţionéză cineva de a se rĕscumpĕra, nu arareorĭ este respinsŭ — apoi cu domnii cine sĕ se pună — orĭ în casulŭ celŭ mai bunŭ terorisatŭ, că décă se va plăti de domnĭ nu va căpăta lemne de focŭ şi păşiune. Ca iobagŭ,

FOILETONŬ.

Martirii Crucii din ambele Dacii.

(Urmare).

Poesia, musica şi pictura iură desvoltate mai ântêiu de femeiă, căcĭ ea posede mai multŭ decâtŭ bărbatulŭ ideia frumosului şi sentimentulŭ religiosŭ; în femeiă se desvóltă mai de timpuriu amorulŭ, credinţa şi speranţa, aceste trei virtuţĭ creştine, basa fericirii umane; ea este înainte mergĕtóre a progresului. O femeiă urcă creştinismulŭ pe tronŭ, căcĭ Constantinŭ împĕratulŭ mai multŭ îndemnată de Elena, maică-sa, decâtŭ de nevoi séu de politică îmbrăţişă creştinismulŭ şi-lŭ făcŭ religiune a statului romanŭ. Prin femeiă crucea triumfă de tóte obstaculele. Crucea regeneră poporulŭ romanŭ căḑutŭ în amorţire şi slăbiciune. Domnilla nepóta lui Clemente, Drossida fiica lui Traianŭ, Gallinia fiica lui Severu, Alesandra împĕrătésa lui Deocleţianŭ, Augustina soţia lui Massenţiu şi alte multe femei prin creştinarea lorŭ împinserá carulŭ reformei creştine cu o mare iuţélă, cu tóte obstaculele idololatriei, înrădăcinate de mii de anĭ.

Femei! Impliniţĭ dară şi în viitorŭ sacra vóstră misiune reformătóre, ce a-ţĭ primit'o din cerŭ la ivirea vóstră pe acestŭ globŭ. Imitaţĭ curagiulŭ şi virtuţile surorilorŭ vóstre Martire, căcĭ dela voi se aştéptă tótă fericirea omenirii. Binecuvêntatŭ fie numele tĕu Drossido! Tu fuseşĭ prima creştină dintre fiicele imperatorilorŭ Romanĭ. Tatălŭ tĕu, Traianŭ, întemeiătorulŭ Românismului în Dacia, a fostŭ mare împĕratŭ, dară tu eştĭ cu multŭ mai mare decâtŭ tatălŭ tĕu, pentru că opera lui a distrus'o în scurtŭ timpŭ după mórtea lui gintele barbare, care năpădéu asupra coloniilorŭ romane ca lăcustele în agrii sĕmĕnaţĭ. Tu ai întemeiatŭ frăţietatea şi dragostea între popóre, ai cuceritŭ cu doctrina evangelică inimile lorŭ şi ai întemeiatŭ adevĕrata umanitate, care este isvorulŭ tuturorŭ bunătăţilorŭ trupescĭ şi sufletescĭ pe acestŭ pămêntŭ. Noi te adorămŭ astăḑĭ ca pe o adevĕrată sfântă, pentru virtuţile tale şi pentru esemplulŭ tĕu ce l'ai datŭ societăţii din Roma. Fie ca junele nóstre române, strĕnepótele ale Drossidei, sĕ deştepte şi sĕ conserve prin esemplele lorŭ evanglice în inimile Românilorŭ foculŭ sacru alŭ dragostii cătră Ḑeitate şi umanitate, din care purcedŭ tóte bunătăţile trupescĭ şi sufletescĭ pentru némulŭ nostru românescŭ.

*

Sfântulŭ Mercurie în timpulŭ sĕu de rĕpausŭ studia Evangelia şi întindea religiunea lui Christŭ între fraţii sĕi de arme; însĕ se înţelege, că acésta o facŭ sfântulŭ la începutŭ în ascunsŭ, de frica persecutorilorŭ creştinilorŭ. Elŭ era iniţiatŭ în religiunea creştină încă din casa părintéscă; se ḑice, că chiarŭ moşulŭ sĕu ar fi fostŭ creştinŭ, după cum se adeverézá acésta din următórele cuvinte ale tatălui sĕu Gordianŭ: »Fiule, mergĭ, şi odată biruitorŭ asupra vrăjmaşilorŭ sĕ nu uiţĭ pre Domnulŭ Dumneḑeulŭ tĕu.«

Persecutarea contra creştinilorŭ, întreprinsă mai de toţĭ împĕraţii Romei, o decretă şi împĕratulŭ Decie. Acésta faptă a împĕratului causă mare mâchnire lui Mercurie; căcĭ elŭ nu se simţia aplicatŭ de a ucide pe Creştinĭ, în ale cărora misterii era iniţiatŭ. Intr'o ḑi, pe când sfântulŭ Mercurie era ocupatŭ cu coreligionarii sĕi în învĕţătura cuvêntului lui Dumneḑeu, veniră la dênsulŭ trimişii împĕrătescĭ, spuindu-i că e chematŭ la palatŭ, unde era sĕ se ţiă unŭ consiliu de rĕsboiu. Mercurie rĕspunse că e bolnavŭ, prin urmare, că nu póte veni în aceea ḑi; însĕ Decie, care nu putea face acestŭ sfatŭ de arme fără de Mercurie amênă consiliulŭ pentru altă ḑi. După terminarea consiliului, Decie învită pe Mercurie şi pe toţĭ membrii acelei adunărĭ a-lŭ însoţĭ până la templulŭ Artemidei, unde în aceea ḑi era a se aduce sacrificii acelei ḑeiţe. Mercurie, ca sĕ nu se declare de creştinŭ, urmă deocamdată pe Decie la templu; dar în urmă se strecură în secretŭ şi se duse la cortelulŭ sĕu, cu inima plină de marĭ planurĭ.

(Va urmă)

vedĭ dómne, le capĕtă. Pentru o vită, ce se bate de fóme pe dealurile cele góle trebue sĕ presteze écă numai câte 2—3 dile de lucru, orĭ décă vita lui se pășiunéză la olaltă cu cele domnescĭ, apoi 5 fl. nu'să multĭ banĭ! Incătŭ pentru focăritŭ bieţii slujbașĭ curăţescŭ și facŭ pădurile domnescĭ ca o grădină de pomĭ. Spinii și tufele le facŭ în grămedĭ marĭ, la carĭ ei le dicŭ »stânjinĭ«. Din două grămedĭ de acestea, pre care voiesce 'șĭ-o alege domnulŭ, ér restulŭ e alŭ lucrătorului. Dar lemnele de focŭ cu munca încă nu'sŭ plătite. Bietulŭ omŭ mai trebue sĕ dea pentru ele pe séma curţii așa numiţii »puii și ouĕle pentru stânjinĭ«, unŭ felŭ de dijmă, ca sĕ tacŭ de »claca« de pe vremea căratului

Aceștĭ iobagĭ suntŭ ómenii nimĕnui. Fie'mĭ iertatŭ a aduce baremĭ unŭ singurŭ casŭ spre confirmarea acestei aserţiunĭ, pentru ca cetitorulŭ sĕ 'șĭ pótă face o ideă órecare despre sórtea lorŭ. Nu de multŭ călĕtorindŭ cătră Năsĕudŭ, am popositŭ câteva óre într'o suburbiă a Betleanului, ce zace lângă drumulŭ acesta, numită în glumă și »Ierusalimu«. Acolo am convenitŭ cu unŭ omŭ, alŭ cărui nume mi-a eșitŭ din memoriă. Intrebându'lŭ, că cum mai trăiescŭ ómenii pe aci, îmĭ enară mai multe și între altele se jeluí, că în anulŭ trecutŭ plătindu-se de slujba domnilorŭ, care a fostŭ 104 dile de lucru, a trebuitŭ sĕ solvéscă domnului respectivŭ 300 fl. v. a. de și tótă moșia lui nu face mai multŭ ca 5 lanţurĭ de pămĕntŭ. Vĕdĕndŭ omulŭ, că mĕ mirŭ, ca dovadă 'mĭ arătă unŭ estrasŭ din cărţile funduare dela Deșiu. Acum sunt sĕracŭ, continuă elŭ, dar voiu murí liniștitŭ, sciindŭ, că familia mea este slobodă. Intrebându-lŭ mai de aprópe, că totușĭ ce l'a îndemnatŭ sĕ se scótă dela domnĭ, îmĭ spuse cumcă moșióra lui este vis-à-vis de moșia bisericei calvine din Betleanŭ și e despărţită de aceea numai prin Someșŭ. Din molitura dela capĕtulŭ locului sĕu după muncă verde de mai multĭ anĭ scóse unŭ ritŭ grasŭ mai mare de unŭ jughĕrŭ □. Când ajunse însă a-șĭ trage folosulŭ muncei, — cei dela biserica calvină, écă așa din seninŭ, trecură Someșulŭ și ocupară molitura bietului omŭ sub cuvĕntŭ, că aceea a fostŭ odinióră în moșia lorŭ. Consultatŭ fiindŭ d. adv. Mann din Deșiu în acéstă afacere, acesta dise, că décă n'ar fi slujbașŭ lucrulŭ s'ar desface ușorŭ, căcĭ nime n'are dreptulŭ a trece peste apă, dar așa la unŭ locŭ unde-sŭ doi posesorĭ tréba e tare încurcată, decĭ mai bine sĕ lase lucrulŭ într'atâta. In urma acestora continuă omulŭ, am hotărîtŭ a mĕ rĕscumpĕra de așŭ sci, că orĭ ce mi s'ar dá de capŭ. Vĕdĕndu-mĕ desmoștenitŭ de pe o parte a moșiórei mele, mĕ temeam că mâne poimâne sĕ nu mĕ scótă și din casă. Lucrulŭ nu ne spariă dar de vatra unde s'au născutŭ și au muritŭ moșii și strămoșii noștri nu ne scimŭ despărţĭ. Adecă pentru pămĕntulŭ strămoșescŭ plugarulŭ românŭ e gata a-șĭ dá sufletulŭ. Óre nu este o adevĕrată virtute eroică dela unŭ plugarŭ — cum este și acesta din cestiune — a ţiné în rĕndŭ bunŭ o familiă numĕrósă deși sĕracă, dar în modŭ onorificŭ și onestŭ, ba încă a cresce și unŭ tĕnĕrŭ până ajunge la pragulŭ universităţii.

*

In anulŭ acesta se va ţiné adunarea generală a Asociaţiunei transilvane pentru literat. etc. în Gherla, adecă aprópe de curialiștĭ. Credŭ că și dênșii vorŭ luá parte la acéstă adunare, orĭ décă nu ei, dér baremĭ preoţii din satele lorŭ. După părerea mea modestă tare nimeritŭ ar face unŭ juristŭ, care se pricepe cu deosebire în relaţiunile agrare ale curialiștilorŭ, când folosindŭ ocasiunea ar luá în mână patenta urbarială împĕrătéscă — Grundentlastungs-patent — din 21 Iuniu 1854 publicată și în »Buletinulŭ oficialŭ,« apoi cartea: »Das Urbarialwesen in Siebenbürgen von Iosef A. Ritter v. Grimm. Wien 1863 și alte cărţĭ și-ar scrie o disertaţiune despre astfelŭ de lucrurĭ încurcate. Credŭ că și aceea va contribui la prosperarea și cultura poporaţiunei de pre aci, décă bieţii curialiștĭ vorŭ cam cunósce cinosura de care au sĕ se ţină, când voescŭ sĕ se rescumpere. Acésta cu atâta este mai de lipsă, că unii de pre lângă curte rĕspândescŭ faima, că a trecutŭ terminulŭ de rĕscumpărare, apoi domnii încă nu-sŭ dispușĭ a luá banii, mai cu sémă când scie că curialistulŭ nu-șĭ cunósce dreptulŭ. Câtă stagnare nu sufere bietulŭ poporŭ prin atare iobagismŭ!

In butulŭ tuturorŭ acestora sĕ nu cugete cetitorulŭ, că dorulŭ cătră cultură s'a stinsŭ din inima acestorŭ ómenĭ. Nu! Foculŭ dragostei cătră înaintare și lumină e pusŭ în sufletulŭ Românului de mâna lui D-deu; îi lipsesce numai flacăra, îi lipsescŭ în mare parte încă motorĭ devotaţĭ în acéstă direcţiune. Pentru dovedirea acestei pĕrerĭ voescŭ a mai aduce unŭ esemplu. Cine a călĕtoritŭ prin părţile acestea scie, cumcă în apropiarea Betlénului suntŭ și sate fără curialiștĭ și iobagĭ. Ba ómenii din punctŭ de vedere materialŭ stau mai bine ca betlenescii, carĭ multĭ suntŭ curialiștĭ.

Fie-mĭ iertatŭ însă a dice, că a lipsitŭ unŭ »Basiliu Silași« și unŭ »Demetriu Graurŭ«, cari sĕ aprindă acea flacără sacră în pieptulŭ fidelilorŭ, ce au aprins'o aceștĭ marĭ preoţĭ în inima Betlenescilorŭ. Silași cu poporulŭ — de și suprĭmatŭ — dar inimatŭ de dênsulŭ a rădicatŭ în 1851 din materialŭ solidŭ frumósa scólă din Betleanu, pe a cĕrei frunte a scrisŭ: »Oamenii facŭ scóla ér ea 'i preface pre dênșii«. Și în adevĕrŭ prefacerea urméză, semănătura și munca nemuritorului Silași, astădĭ începe a'șĭ arĕta ródele.

Pre basa acestora cutezŭ a crede și a susţiné, că atuncĭ, când Românulŭ, deși apĕsatŭ, va avé preoţĭ gata de a-șĭ pune sufletulŭ penru turma lorŭ, — atuncĭ dicŭ nicĭ jobagismulŭ nicĭ maghiarismulŭ nu-lŭ va puté oprí în calea progresului. Elŭ va învinge și supravieţuí tóte nevoile, numai cei chemaţĭ de a-lŭ conduce sĕ fiă așa bravĭ și vînjoșĭ cum este poporulŭ. La fapte marĭ trebue și inimĭ marĭ.

Sentinela română.

Valea Mureșiului de mijlocŭ, în Martie 1885.

Din centrulŭ Ardélului devenitŭ atâtŭ de periculosŭ elementului șovinistŭ maghiarŭ scriu aceste șirurĭ.

Este greu a nu scrie satiră despre mișcările acestorŭ șoviniștĭ în Europa cultă, cari prin sdruncinările lorŭ copilărescĭ — dar pline de veninŭ — voescŭ a se face prigoniţĭ din prigonitorĭ ce suntŭ și gândescŭ cumcă în timpulŭ luminei vorŭ puté pescui în tulbure. Atarĭ uneltirĭ mârșave au fostŭ cu putinţă în trecutŭ — Tempi passati — dar pasĕrea flămândă totŭ mălaiu viséză.

E bine, șoviniștii suntŭ periclitaţĭ în Ardélŭ de mulţimea Românilorŭ. Frica e mare când omulŭ e păcătosŭ; frunda se mișcă și celŭ cu consciinţa rea se cutremură și strigă: »étă hoţulŭ de păgubașŭ.«

Acésta este politica dominantă în Ardélŭ, pre care șoviniștii maghiarĭ l'arŭ stinge de pe faţa pămĕntului, ca sĕ ajungă călŭ mai curêndŭ pre marele globŭ maghiarŭ.

Suntŭ în adevĕrŭ urmăriţĭ de sórte ér nu de Românĭ, căcĭ omulŭ leneșŭ și lacomŭ nu-șĭ póte câștiga posiţiune în societate, cu atâtŭ mai puţinŭ acela, care pre lângă slăbiciunile de mai susŭ este și nedreptŭ, și puterea legei o folosesce spre scopŭ de asuprire a cetăţenilorŭ conlocuitorĭ, din a cărorŭ sudóre în parte mare se susţinŭ puternicii dela Vilagoșŭ.

E de priceputŭ cumcă închipuiţii fraţĭ nefraţĭ dela Escheleu se temŭ de urgia sorţii ce și-o pregătescŭ, ca fluturele de nópte care se vĕresce la lumina flacărei — la care se îmbulzesce cu nerăbdare; însĕ e mai nepreceputŭ aceea cumcă jertfele alese de ei sĕ mai continue în slugărnicia lorŭ, făcêndŭ »plocomente« adversarilorŭ lorŭ prin părăsirea apĕrărei causei némului lorŭ și chiar a lorŭ propriă.

Trăescŭ de 14 anĭ într'unŭ orașŭ ardelenescŭ, care după situaţiunea lui tipografică, după locuitorii sĕi și inteligenţa românéscă adunată, nu sciu de sórte séu de batjocură, este orașŭ românescŭ. Zapcii acestei ţĕrĭ dicŭ, cumcă este orașŭ curatŭ maghiarŭ, dar nu dispune nicĭ de 1/1000°/₀ din averea comunei, însĕ prin renegaţĭ și prin jidovimea patronată de episcopatulŭ Romei, ei adĭ lângă slăbiciunea Românilorŭ domnescŭ acestŭ orașŭ spre dauna elementelorŭ adevĕratei poporaţiunĭ, dar cu tóte că maghiarismulŭ scade, jidanii și alte lipitorĭ predomnescŭ situaţiunea.

Nu vreau sĕ pricépă cei dela putere, nu-șĭ cunoscŭ adevĕraţii aliaţĭ, ci cu spiritulŭ lorŭ șovinistŭ se ducŭ la perire sub cugetulŭ rĕu că ei ne vorŭ nimici. Departe este însĕ acéstă putere, căcĭ nicĭ simţulŭ omenescŭ, cu atâtŭ mai puţinŭ celŭ creștinescŭ nu-lŭ posedŭ șoviniștii; — ei în turbulenta lorŭ urmărire devinŭ tiranĭ și cu iscusinţă diavoléscă voescŭ a ne nimicí.

Îi pricepŭ, dar pre ai noștri ómenĭ crescuţĭ și săturaţĭ cu pane românéscă nu-i potŭ scusa pentru părăsirea causei naţiunei lorŭ, când ei, fii Românĭ, se demitŭ a fi unelte contra némului românescŭ.

Noi Românii avemŭ destui fii cuprinșĭ de egoismŭ personalŭ și aceștia ne facŭ mare rĕu, dar nicĭ pre ei Maghiarii nu-i mai consideră, ci suntŭ priviţĭ de uneltătorĭ.

Celorŭ cu capetele scâlciete le poftimŭ bunŭ apetitŭ la 12 Aprilie. Insĕ sĕ bage de sémă că, pre când ei se vorŭ tredí în Clujŭ din beţia lorŭ, va fi 1 Aprilie românescŭ.

Hanibal.

DARE DE SEAMA

despre venitulŭ balului Reuniunei femeilorŭ române din Brașovŭ, datŭ în 31 Ianuariu 1885.

1. Escedentulŭ din socotéla balului 22 fl. 85 cr.

2. Collecta d-lui T. Ceontea din Aradŭ: dela d. d. Vasilie Mangra 1 fl., R. Ciorogarŭ 1 fl., Dr. N. Oncu adv. 1 fl., I. Câmpianu adv. 1 fl., Horvath Andor exactorŭ 1 fl., Aureliu Suciu adv. 1 fl., Vasiliu Pagubă jud. reg. 1 fl., G. Lazarŭ adv. 2 fl., Collectantele 1 fl Suma 10 fl.

3. Collecta d-lui Dr. Alexi din Năsĕudŭ: dela d. d. Dr. P. Tanco 1 fl., Dr. C. Moisilŭ 1 fl. I. Ciocanu 50 cr., Valeriu Rusu 50 cr., L. Piciu 50 cr., Dr. Emilŭ Filipanŭ 1 fl., Collectantele 1 fl. Suma 6 fl.

4. Trămișĭ directŭ la Comitetŭ: D. D. Atanasiu Sand. Aradŭ 2 fl., M. Baiașŭ, Orșova 2 fl., Ilie Botezatu spiţerŭ Gura-Humora 5 fl., V. Arbore 1 fl. 50 cr., Ingineru Silea 4 fl. 50 cr., Stefurcă 2 fl., Monteanu 1 fl. 50 cr. și Constantinŭ Cosovity 1 fl. 50 cr. (Acești 3 din Suceava), Mihaiu Stănescu din Ploești 10 lei noi, Stănescu Harati 5 fl. Suma 25 fl. 10 lei noi,

5. Prin d-nulŭ Cipu au intratŭ pentru 6 bilete 9 fl. Suma totală 72 fl. 85 cr. 10 lei noi.

Cu acéstă ocasiune îșĭ esprimă comitetulŭ Reuniunei profunda sa mulţămită acelorŭ p. t. domnĭ, cari au contribuitŭ denarulŭ lorŭ pentru scopulŭ celŭ sublimŭ, ce'lŭ urmăresce Reuniunea, mulţămesce totdodată Comitetulŭ și domnilorŭ arangiatorĭ: G. B. Popp, Lazarŭ Nastasi, Dr. Nicolau Popŭ, George Chelarŭ, Ioanŭ Panţu, Ioanŭ Cipu, Nicolae Ciurcu și Iónŭ Dușoiu jun.

Din Ședinţa Comitetului ţinută în 19 Martie 1885.

Eufrosina G. Ioanŭ, presidentă. **Agnes Dușoiu**, cassieră.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz Trans.«)

Praga, 8 Aprilie. — După ce a visitatŭ Rudolfinulŭ, pĕrechea princiară de corónă a plecatŭ erĭ la 3 óre d. a. între strigătele entusiaste ale poporaţiunei.

Paris, 8 Aprilie. — Scirea, că din partea Chinei s'au ratificatŭ preliminările de pace, se adeveresce.

DIVERSE.

Impĕratulŭ Wilhelm. — Cu ocasiunea serbării aniversării împĕratului Germaniei, o fóiă parisiană ne face sĕ cunóscemŭ viéţa familiară a bĕtrânului monarchŭ. La nouĕ ore, împĕratulŭ se scólă: camera sa de culcare este mobilată fórte simplu, nu se vede celŭ mai micŭ lucsŭ, d'asupra patului de acaju se află unŭ mare portretŭ alŭ mamei sale, regina Luisa, care după bătălia dela Iena, trebui a se resemna pentru a implora îndurarea învingĕtorului. Vederea într'una a acestui portretŭ reamintindŭ lui Wilhelm I timpii de restriște ai patriei sale și umilirele suferite de mama sa, a contribuitŭ póte totŭ atâtŭ de multŭ ca și principele de Bismarck la îngrozitorulŭ resbelŭ din 1870. Când împĕratulŭ sună clopoţelulŭ, servitorulŭ de serviciu intră pentru a da totŭ ajutorulŭ Maiestăţii sale când îșĭ face toaleta. Acéstă toaletă ţine fórte puţinŭ. Impĕratului îi placu hainele vechĭ în carĭ sĕ simte fórte bine: o uniformă întrebuinţată de mai multŭ timpŭ, îi servesce de halatŭ; pórtă nisce pantofĭ vechĭ căcĭ voiesce sĕ se bucure de tótă comoditatea, în urmă trece în cabinetulŭ de lucru, unde credinciosulŭ sĕu Engel, decanulŭ servitorilorŭ sĕi, îi servesce ceaiulŭ. Servitorulŭ este unŭ omŭ în etate de 70 de anĭ, mai puţinŭ robustŭ ca împĕratulŭ; stăpânulŭ sĕu îlŭ tratéză c'uă familiaritate bine-voitóre; împĕratulŭ îlŭ tutuesce și se informéză în fie-care di despre starea sĕnătăţii sale. Intr'uă diminéţă, în érna trecută, Engelŭ spuse cu rĕspectŭ împĕratului, că crede că în curĕnd are sĕ se retragă din serviciŭ; nu tótă lumea, dise elŭ, are sănĕtatea Maiestăţii tale; dênsulŭ, Engelŭ, avea trebuinţă de odihnă. Impĕratulŭ, rîdêndŭ cu hohotŭ, îĭ rĕspunse: — Engel, tu și cu mine, n'avemŭ timpŭ sĕ ne odihnimŭ! Fórte bunŭ, fórte blândŭ cu servitorii sĕĭ, este totușĭ un punt în privinţa căruia împĕratulŭ Vilhelm este fórte aspru: dênsulŭ n'arŭ ierta nicĭ uă dată, chiarŭ unuia din servitorii sĕi cel mai vechĭ, uă indiscreţiune privitóre la viaţa sa... și mai puţin ăncă luarea vr'unui fir de pĕr din capulŭ sĕu pentru a fi datŭ vr'unui turistŭ, acelora, carĭ cu orĭ-ce preţŭ voiescŭ sĕ aibă un suvenirŭ dela bĕtrânulŭ împĕratŭ. Elŭ glumesce adesea cu subordonaţii sĕi. Ast-felŭ, credinciosulŭ Engel e divorţatŭ de multŭ de soţia lui. Intr'una din dile, împĕratulŭ coborîndu-se din vagon, zări în gară pe fosta dómnă Engel; surîdêndŭ dise servitorului sĕu: —Engel, trebuie a fi galantŭ cu dómnele. Zărescŭ colo pe soţia ta, du-te de'i spune bună diua! Engel. sbârcindŭ din nasŭ, fu nevoitŭ sĕ esecute dorinţa împĕratului; reîntorcêndu-se cu totulŭ rușinatŭ, împĕratulŭ rîdêndŭ cu hohotŭ îi dise: Engel. ai făcutŭ fórte bine! Nu uita nicĭ odată că trebue sĕ fimŭ cuviincioșĭ cu femeile, orĭ cari ar fi greșalele lorŭ. Acéstă galanteriă cu femeile este unulŭ din principalii aginţĭ ai poporalităţii împĕratului; elŭ găsesce în tot-d'auna unŭ complimentŭ séu unŭ cuvêntŭ pentru a'i plăcea și adĭ ca altă dată.

***

Cine a omorîtŭ pe Gordon. — Se anunţă din Constantinopolŭ, că Pórta a primitŭ din Cairo unŭ raportŭ, din care se vede, că unŭ servitorŭ alŭ lui Zebehr-pașa, unŭ Nubianŭ, a isbutitŭ mai înainte cu câteva lunĭ a străbate până la Mahdi la Chartumŭ și că acestŭ individŭ a mijlocitŭ trădarea orașului și cu mâna sa a omorîtŭ pe generalulŭ Gordonŭ. — Acestŭ omorŭ se dice, că s'a făcutŭ din rĕsbunare pentru fiulŭ lui Zebehr-pașa, pe care Gordon l'a osinditŭ la mórte. Se crede, că arestarea lui Zebehr-pașa a urmatŭ în urma bănuelei, că acestŭ actŭ de rĕsbunare s'a sĕvĕrșitŭ cu scirea lui.

Editorŭ: Iacobŭ Mureșianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurelŭ Mureșianu

Cursulŭ la bursa de Viena

din 7 Aprilie st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4% . . .	96.55	Bonurĭ croato-slavone . .	100.—
Rentă de hârtiă 5% . .	91.85	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	97.—
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	147.—	Imprumutulŭ cu premiu ung.	119.30
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	97.75	Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului .	119.20
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	122.—	Renta de hărtiă austriacă	82.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	107.25	Renta de arg. austr. . .	82.90
Bonurĭ rurale ungare . .	101.75	Renta de aurŭ austr. . .	107 40
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C1.75	Losurile din 1860 . . .	138 80
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	101.25	Acțiunile bănceĭ austro-ungare	860.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.25	Act. bănceĭ de creditŭ ung.	292.25
Bonurĭ rurale transilvane	100.80	Act. bănceĭ de creditŭ austr.	290.30
		Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.81
		Napoleon-d'orĭ	9.81½
		Mărcĭ 100 împ. germ. . .	60.70
		Londra 10 Livres sterlinge	124.35

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 22 Martie st. v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%). . . .	91½	—
Renta rom. amort. (5%) . .	93¼	—
» convert. (6%) . .	88¾	—
Împr. oraș. Buc. (20 fr.) . .	31	—
Credit fonc. rural (7%) . .	99½	—
» „ „ (5%) . .	84¼	—
» » urban (7%) . .	96¼	—
» » » (6%) . .	90¼	—
» » » (5%) . .	81½	—
Banca națională a României	1180	—
Ac. de asig. Dacia-Rom. . .	299	—
« » » Națională . .	225	—
Aurŭ	13.¾%	—
Bancnote austriace contra aurŭ	—	—

Cursulu pieței Brașovŭ

din 8 Aprilie st. n. 1885.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.66	Vênd.	8.69
Argint românesc	»	8.60	»	8.65
Napoleon-d'orĭ	»	9.79	»	9.81
Lire turcescĭ	»	11.06	»	11.08
Imperialĭ	»	10.04	»	10.06
Galbenĭ	»	5.70	»	5.76
Scrisurile fonc. »Albina« . .	»	100.50	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	125.—	„	126.—
Discontulŭ » . . .	7—10 % pe anŭ.			

Anunțămŭ acelorŭ onorațĭ cetitorĭ, carĭ vorŭ bine voi a se abona la fóia nóstră de aicĭ încolo, că avemŭ încă în reservă numerĭ dela începutulŭ anului 1885, prin urmare potŭ sĕ aibă colecțiunea completă.

Administrațiunea »Gazetei Transilvaniei.«

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei" se potŭ cumpĕra în tutungeria lui I. Gross.

Tipografia ALEXI, Brașovŭ.